



Ny 145 kV dubbelledning mellan ny planerad station i Töreboda och planerat industriområde i Mariestad, Västra Götalands län

SAMRÅDSREDOGÖRELSE

Ansökan om nätkoncession för linje

Maj 2024, Reviderad augusti 2024

Projektorganisation

Ellevio AB
115 77 Stockholm

Telefonväxel: 08-606 00 00
Org.nr: 556037-7326

Projektledare: Emma Edvardsson
Tillståndsfrågor: Sofia Miliander

MKB
Rejlers Sverige AB
Box 30233
104 25 Stockholm
rejlers.se

Uppdragsledare: Fredrik Nystrand
Samrådsredogörelse: Fredrik Nystrand
Granskning: Charlotta Sahlström

Innehållsförteckning

1	Inledning	4
2	Samrådets genomförande	4
3	Yttranden och bemötanden	6
3.1	Länsstyrelsen	6
3.2	Kommuner	10
3.3	Övriga myndigheter och statliga verk	11
3.4	Organisationer	14
3.5	Företag	16
3.6	Fastighetsägare och allmänhet	17
4	Kompletterande samråd	21
4.1	Länsstyrelsen	23
4.2	Övriga myndigheter	24
4.3	Organisationer	24
4.4	Fastighetsägare och organisationer	25

1 Inledning

Syftet med föreliggande samrådsredogörelse är att sammanfatta samtliga yttranden från myndigheter, organisationer, företag, fastighetsägare och övriga berörda som inkommit under genomfört samråd. Ellevio bemöter de inkomna synpunkterna i denna samrådsredogörelse.

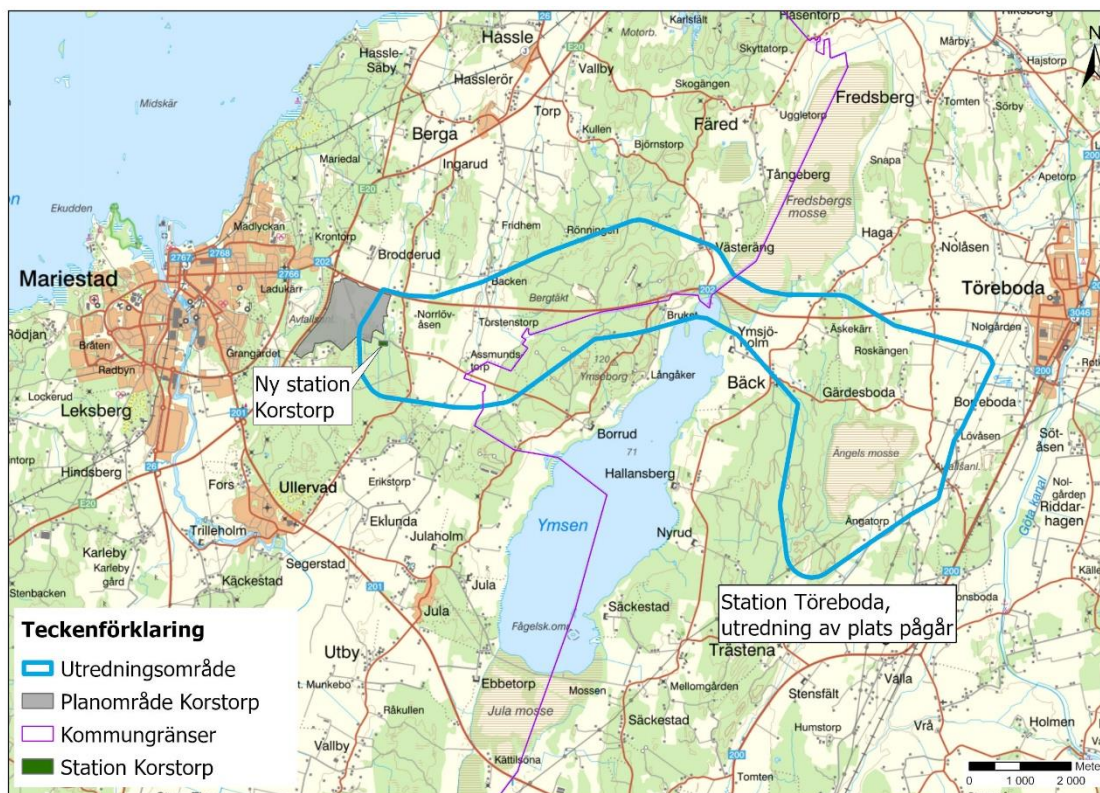
Samrådsredogörelsen utgör en bilaga till miljökonsekvensbeskrivningen som i sin tur utgör en del av koncessionsansökan.

2 Samrådets genomförande

Samrådet genomfördes under tiden 1 december 2023 - 9 februari 2024.

Samrådslokets

Inbjudan till samråd och öppet hus skickades till Länsstyrelse, kommuner, myndigheter, organisationer och företag. Inbjudan skickades även ut till samtliga ägare av fastigheter inom utredningsområdet, se Figur 1.



Figur 1. Utredningsområdet.

Samrådet och inbjudan till öppet hus annonserades i december 2023 i Mariestads-Tidningen, Skaraborgsbygden och Äntligen.

6-7 december hölls ett ”walk & talk” till vilket direkt berörda fastighetsägare av förordat alternativ blivit inbjudna. Vid detta tillfälle gavs möjlighet att träffa representanter från Ellevio på plats.

Onsdagen den 17 januari hölls öppet hus i lokalen Guldgruvan i Töreboda kl. 16-19.

I Tabell 1 redovisas samrådsparter i samrådet och när de inkommit med ett yttrande. Samtliga fastighetsägare inom utredningsområdet inbjöds till samråd.

Tabell 1. Samrådsparter i föreliggande samråd.

Myndigheter	Inkom med svar
Länsstyrelsen Västra Götalands län	2024-02-08
Region Västra Götalands län, enheten för regional utveckling	-
Mariestads kommun	2024-01-23
Töreboda kommun	2024-01-23
Elsäkerhetsverket	2024-01-04
Svenska kraftnät	2024-01-12
Trafikverket	2024-02-02
Försvarsmakten	2024-02-09
Luftfartsverket	2024-01-03
Berörda flygplatser	-
SGU	2023-12-13
SGI	2024-02-19
MSB	-
Strålsäkerhetsmyndigheten	-
Post- och telestyrelsen	-
Skogsstyrelsen	2024-01-31
Organisationer	
LRF	Inget skriftligt yttrande inkom under samrådet. Ett möte hölls med LRF 2023-10-26 och 2024-03-12.
Västergötlands ornitologiska förening	-

Naturskyddsföreningen	-
Mariestads fågelklubb	2024-02-14
Ymsens jaktskytteklubb	2024-02-15
Mariestads friluftsklubb	2024-02-02
Företag	
VänerEnergi (områdeskoncessionär)	2024-03-11
Vattenfall Eldistribution AB	2024-02-01
Bredbandsfiber i Odensåker Ek. förening	-
Norra Vadsbro fiber Ek. förening	-
Skanova	-
Töreboda Fiber AB	-
Brodderuds bergtäkt (även fastighetsägare)	2023-12-05
Fastighetsägare och allmänhet	
Fastighetsägare till Borrud 1:1 och Bormyr 1:6	2024-01-22 och 2024-02-07
Fastighetsägare till Assmundstorp 1:1 och Borrud 1:6	2024-01-23
Fastighetsägare till Bäck 2:7	2024-02-05
Fastighetsägare till Bäck 3:6 m.fl.	2024-02-09
Fastighetsägare till Erikstorp 2:1	2024-02-09
Närboende i Bäck	2024-02-06

3 Yttranden och bemötanden

Yttranden har inkommit från Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Mariestads kommun, Töreboda kommun, olika myndigheter, tre föreningar, ett företag samt fem yttranden från fastighetsägare och ett yttrande från allmänhet.

3.1 Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västra Götalands län skriver:

Miljökonsekvensbeskrivning (MKB)

I 6 kap. 35 § miljöbalken (MB) och i 16–19 §§ i miljöbedömningsförordningen (MBF) anges vilka uppgifter som ska ingå i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

MKBn ska tas fram av den som har sakkunskap om verksamhetens särskilda förutsättningar och förväntade miljöeffekter. Hur detta har beaktats ska redovisas i MKBn.

Detta yttrande syftar till att Länsstyrelsen ska lämna synpunkter på innehållet i och detaljeringsgraden på MKBn som behövs för tillståndsprövningen.

Länsstyrelsen anser utifrån vad som framkommit under samrådet att följande aspekter är särskilt viktiga att behandla i MKBn.

Länsstyrelsens samlade bedömning

Ymsens fiskevårdsområdesförening står inte med under organisationer som samråd genomförs med. Eventuellt kan även denna förening höras i samrådet, om arbeten i/vid Fredsbergs mosse kan medföra störningar för fisk i Ymsen. Sammanfattningsvis kan samrådsunderlaget ligga till grund för fortsatt arbete med koncessionsansökan och framtagande av MKB. Beskrivning och MKB behöver förtydligas enligt nedanstående.

Naturmiljö

Natura 2000 och artskydd

Länsstyrelsen kan på redovisat underlag inte dela bolagets bedömning att ledningsdragningen, vare sig i förordat alternativ eller i någon av de andra aktuella alternativen, inte medför någon betydande påverkan på miljön i Natura 2000-området Fredsbergs mosse. Länsstyrelsen anser att det inte går att utesluta betydande påverkan och att det således inte går att utesluta att ledningsdragningen kräver s.k. Natura 2000-tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken. För att ett sådant tillstånd ska kunna lämnas krävs att verksamheten eller åtgärden inte medför skada på de livsmiljöer i området som ska skyddas inom området, eller att de arter som avses att skyddas utsätts för en störning som på ett betydande sätt kan försvåra bevarandet i området av arten eller arterna.

En verksamhet som ska genomgå en specifik miljöbedömning enligt 6 kap. miljöbalken, och som kan antas påverka miljön i ett Natura 2000-område ska innehålla en beskrivning av verksamhetens konsekvenser för syftet med att bevara området, en redogörelse för de alternativ som övervägts med en motivering till varför ett visst alternativ valts samt de uppgifter som i övrigt behövs för Natura 2000-tillståndsprövningen enligt 7 kap 28 b § miljöbalken. Påverkan kan dels bestå av risk för hydrologisk påverkan på naturtyper som ska bevaras inom området, även indirekt påverkan på de utpekade arter som ska skyddas inom området och som har en förhöjd kollisionsrisk med ledningar, t.ex. bivråk, trana och tjäder samt kungsörn.

Påverkan på skyddade fågelarter längs sträckningen behöver studeras närmare och konsekvensbeskrivas. Förutom ovan nämnda aspekter för Natura 2000-området Fredsbergs mosse bör påverkan avse flygvägar till och från Ymsen för arter som nyttjar sjön för rastning och födosök och som är känsliga för kollisioner med kraftledningar, så som större sjöfågel samt havsörn. Även fågellivet på och i anslutning till Ängels mosse måste beaktas. Principerna i Naturvårdsverkets vägledning om elnätens påverkan på fåglar (utgiven december 2023) bör följas.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet. Ellevio bedömer att arbeten söder om Fredsbergs mosse inte kommer medföra störningar på fisk i Ymsen. Ellevio bedömer därmed att fiskevårdsområdet inte är berört av ledningsprojektet.

Ellevio utreder om verksamheten kan ha en påverkan på Natura 2000. Ett Natura 2000-samråd kommer genomföras. Om Länsstyrelsen bedömer att det kan bli en betydande påverkan kommer Ellevio lämna in en ansökan om tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken för den del av ledningssträckningen som sträcker sig i närheten av Natura-2000 området.

Ellevio följer principerna i Naturvårdsverkets vägledning om elnätets påverkan på fåglar.

Bolagets val av förordad sträckning

Ur naturvårdssynpunkt är det i regel en fördel att följa befintliga infrastrukturstråk genom landskapet för att minska fragmenterings- och barriäreffekter. Ur den aspekten hade det, sett strikt ur naturvårdssynpunkt, varit fördelaktigare att inte förlägga ledningen på västra sidan av Ängels mosse utan i större utsträckning följa befintliga ledningar på östra sidan av mossen.

Ellevios bemötande

Ellevio har med utgångspunkt från flera aspekter förordat en sträckning väster om Ängels mosse. En alternativutredning kommer att redovisas i MKBn.

Förslag på skyddsåtgärder

Föreslagna skyddsåtgärder är generella för all byggnation av luftledning av aktuell typ. Länsstyrelsen betonar återigen att för att skydda Natura 2000-området kan det krävas särskilda skyddsåtgärder i anslutning till Natura 2000-området, både under byggskedet och under driftsfasen. Dessa måste utgå från de risker för påverkan på Natura 2000-området som identifieras av miljökonsekvensbeskrivningen och inkluderas i miljökonsekvensbeskrivningen.

Ellevios bemötande

Ellevio har beskrivit föreslagna skyddsåtgärder i samrådsunderlaget och kommer även att beskriva skyddsåtgärder i kommande MKB. Ellevio utför en utredning om eventuell påverkan på Natura 2000. Om utredningen visar att det finns risk för påverkan kommer Ellevio lämna in en ansökan om tillstånd enligt 7 kap 28 a § miljöbalken för den del av ledningssträckningen som sträcker sig i närheten av Natura-2000 området.

Riksintresse naturvård

Ymsen med Fredsbergs mosse utgör ett sammanhängande område av riksintresse för naturvården. Samtliga aktuella alternativ korsar riksintresseområdet mellan Fredsbergs mosse och Ymsen. Ledningens påverkan på riksintressevärdena, så som de beskrivs i registerbladet för området, måste konsekvensbeskrivas i MKBn och ledningens förenlighet med riksintresset bedömas.

Dagvatten

Vid passage av diken och vattendrag med maskiner och utrustning är det viktigt att skador på diken och vattendrag minimeras och att grumling undviks. Kommer ledningen dras i anslutning till fiskförande vattendrag eller sjöar bör sökanden beakta elektromagnetisk strålning och om det kan komma att påverka det akvatiska djurlivet.

Ellevios bemötande

Vad gäller magnetfältspåverkan på fisk så pekar kunskapsläget på att effekter av elektromagnetism på biologisk mångfald är möjliga men troligen försumbara vid de nivåer som är aktuella i naturmiljöer¹. Mot bakgrund till det bedöms denna aspekt som icke väsentlig.

Markavvattning

Det finns ett antal markavvattningsföretag inom det markerade utredningsområdet. Det är viktigt att fundament och annat tillhörande ledningen inte anläggs så att markavvattningsföretagen blir hindrade att utföra underhåll på sina vattenanläggningar.

Ellevios bemötande

Under detaljprojekteringen av ledningen kommer markavvattningsföretag att beaktas. Om dräneringsrör påverkas vid anläggande av stolpar så ska de återställas.

Vattenverksamhet

Om utfyllnader för att skapa väg inom vattenområde behöver utföras är det en tillstånds- eller anmälningspliktig vattenverksamhet. Undantag finns från tillstånds- och anmälningsplikt om det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena.

Ellevios bemötande

Målsättningen är att undvika vattenverksamhet. Vid behov kommer anmälan om eller tillstånd för vattenverksamhet att sökas.

¹ Energimyndigheten (2023), Miljöeffekter av elnät- En förstudie (2023) Rapporten är framtagen av SLU Centrum för biologisk mångfald på uppdrag av Energimyndigheten inom ramen för forskningsprogrammet Vindval

Arkeologi

Länsstyrelsen bedömer att arkeologisk utredning krävs inom utredningsområdet och sedan vidare arkeologiska åtgärder beroende på utredningens resultat och vilken sträckning som väljs. Kunskapsunderlaget i berört område är lågt och Länsstyrelsen kan inte i nuläget bedöma om okända fornlämningar påverkas av arbetsföretaget.

Ellevios bemötande

Ellevio kommer att ansöka om en arkeologisk utredning etapp 1 för vald sträckning.

Ellevio anser att det finns tillräckligt med underlag för att göra en sammanvägd bedömning om lämpligaste sträckningen. I och med att eventuella nya fynd av kulturlämningar kan undvikas genom väl vald stolpplacering är enstaka nya fynd av lämningar inte avgörande för valet av förordad ledningssträckning.

3.2 Kommuner

Mariestads kommun

Kommunen skriver att de tillstyrker de alternativ till sträckning som Ellevio förordar enligt samrådshandlingar. Mariestads kommun beslutar att projektet är förenlig med kommunens fysiska planering. I övrigt lämnar kommunen följande synpunkter:

- Kommunen påpekar vikten av att den nya ledningen planeras så att inte en eventuell framtida utbyggnad av cykelväg längst väg 202 mellan Mariestad och Töreboda hindras eller försvåras.
- Kommunen bedömer att förordat alternativ innebär minst negativ påverkan på naturmiljön. Detaljutformningen blir viktig, särskilt avseende sträckan strax nordväst om Ymsen (utmed väg 202) där det är en koncentration av naturvärden.
- Kommunen påpekar att skydds- och kompensationsåtgärder kan komma att behövas och bör beskrivas i en miljökonsekvensbeskrivning (MKB).
- Kommunen påpekar att en eventuell påverkan på naturmiljön under byggtiden behöver minimeras och återställning ska ske vid behov. Alla entreprenörer och andra utförare behöver vara väl införstådda och följa de skyddsåtgärder som planeras.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet. En beskrivning av påverkan på naturmiljön och skyddsåtgärder kommer att beskrivas i kommande MKB.

En miljöplan kommer att upprättas och följa med till entreprenaden. I planen beskrivs vilka områden som är känsliga och de skyddsåtgärder som ska vidtas. Miljöplanens efterlevnad följs upp vid byggmöten och ute i fält efter behov.

Töreboda kommun

Kommunen skriver att de ser positivt på att nya kraftledningar anläggs som förstärker för framtida utökad elförsörjning i Skaraborg.

Gällande förordad sträckning vill Töreboda kommun särskilt poängtera att förordad sträckning som berör norra delen av sjön Ymsen genomförs då det, förutom de naturvärden som redovisas, även finns planer av privata fastighetsägare att bygga bostäder söder om väg 202 i väster om sjön Ymsen. Ledningssträckningen benämnd som alternativ 2 ser Töreboda kommun därför som helt utesluten.

Då det med största sannolikhet blir en utökad trafik på väg 202 de närmsta åren, kan detta innebära både en gång- och cykelväg och en breddning av vägen. Töreboda kommun skriver att detta bör beaktas vid projektering av ledningsstråket.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet. Ellevio avser att lokalisera ledningen norr om väg 202 såsom Töreboda kommun önskar, med hänsyn till framtida bebyggelse söder om väg 202. En gång- och cykelväg kan lokaliseras inom ledningsgatan.

3.3 Övriga myndigheter och statliga verk

Svenska kraftnät skriver att de inte har några invändningar mot den planerade ledningen. De skriver att den etablerade dialogen mellan Svenska kraftnät och Ellevio är viktig och behöver bestå i det fortsatta arbetet med Ellevios ledning och Svenska kraftnäts stations- och ledningsprojekt. Anmälan ska göras angående jordning samt angående elberedskap.

Svenska kraftnät har ledningsrätt för kraftledningarna som är av betydelse för rikets elförsörjning. Inga åtgärder får utföras på ett sådant sätt att kraftledningens funktionalitet eller allmänhetens säkerhet riskerar att störas. Kraven i bilaga 1 ESA Överenskommelse om tillträde station och ledning ska följas.

Svenska kraftnät har pågående projekt i området; ny 400 kV-ledning planeras mellan Hallsberg-Timmersdala, ledningsförnyelse planeras mellan Hallsberg-Stenkullen, samt ny station planeras sydväst om Töreboda. Det är denna station som Ellevios nya ledning avser ansluta till. Svenska kraftnäts projekt har en etablerad dialog med Ellevio.

Förändringar i elförsörjningen är anmälningspliktiga enligt elberedskapslagen (1997:288). Med förändring i elförsörjningen menas när en anläggning eller ledning uppförs, förändras eller raderas. Svenska kraftnäts föreskrift om elberedskap (SvKFS 2013:2) anger vilka anläggningar som omfattas av anmälningskyldigheten. Den planerade förändringen ska i ett så tidigt skede som möjligt anmälas till Svenska kraftnät för att Svenska kraftnät i egenskap av elberedskapsmyndighet ska kunna vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa en robust elförsörjning i Sverige.

Svenska transmissionsnätet är en samhällsviktig infrastruktur och störningar kan ge omfattande konsekvenser på det övriga samhället. Svenska kraftnät värnar om säkerheten för de människor som lever, bor eller verkar vid våra anläggningar. Vårt mål är att det vid Svenska kraftnäts anläggningar inte ska ske några olycksfall orsakade av el.

Svenska kraftnät kräver att en anmälan ska göras vid vissa förändringar inom 500 meter från våra anläggningar. Detta gäller exempelvis korsning av Svenska kraftnäts ledning, parallellgående ledning, uppförande av solceller, gatubelysning, sopsugar, VVS eller andra elektrifierade föremål i närheten av Svenska kraftnäts anläggningar.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet. Ellevio har en löpande dialog med Svenska kraftnät.

Elsäkerhetsverket skriver att de inte har några synpunkter i detta skede av tillståndsprocessen.

Luftfartsverket skriver att de inte har något att erinra mot etableringen av kraftledningen i egenskap som sakägare för CNS-utrustning.

Sveriges Geotekniska Institut (SGI)

SGI noterar att hänsyn har tagits till geologiska risker enligt Sveriges geologiska undersöknings checklista – information om jord, berg och grundvatten i planering av infrastruktur (SGU 2020).

Vidare noterar SGI att det kan föreligga förutsättningar för kvicklera i delar av samrådsområdet. SGI rekommenderar att i de fall det kan förekomma kvicklera bör dessa beaktas vid fortsatt planering och projektering. Detta gäller även tillfälliga åtgärder. Vidare rekommenderar SGI att inför projekteringen bör frågor om behov och omfattning av geotekniska utredningar bedömas av geotekniskt sakkunnig.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet. Ellevio kommer att genomföra geotekniska undersökningar vid alla stolplatser under detaljprojekteringen.

Sveriges geologiska undersökning (SGU) skriver att de avstår från att granska remissen och lämna platsspecifikt yttrande men hänvisar till SGU:s allmänna riktlinjer.

Trafikverket skriver de noterar att den förordade sträckningen samt alternativ 2 och 3 korsar väg 2959 och väg 2960. Samtliga sträckningar går därefter, på olika långa sträckor, längs med väg 202. Trafikverket tolkar det som att alternativ 2 och 3 även korsar väg 2961 vid vägens korsning med väg 202. Därefter finns i princip endast den förordade sträckningen kvar, som korsar väg 2966 och väg 2967.

Avstånd till väg

Det framgår inte ur remissen hur nära statliga vägar ledning och stolpar planeras att placeras.

Trafikverket rekommenderar att avståndet mellan ledningsstolparna och vägen bör uppgå till minst stolpens totalhöjd, det vill säga cirka 30-40 meter i detta fall beroende på den aktuella stolpens höjd. Detta rekommenderade avstånd syftar till att säkerställa att ingen del av stolpen hamnar på vägen vid fall eller kollaps och därigenom minimera risken för olyckor samt säkerställa människors hälsa och säkerhet.

Om stolparna är planerade att placeras inom det rekommenderade avståndet ska ledningsägaren uppvisa en riskutredning eller hållfasthetsberäkning som påvisar att mastens eller tornets konstruktion är av sådan typ att det vid eventuellt fall eller kollaps inte riskerar att falla delar på vägen. Alternativt kan ledningsägaren redovisa om de geografiska förutsättningarna på platsen gör att stolpen vid ett fall inte riskerar att falla på vägen.

Framtida utveckling av väg 202

Trafikverket upplyser om att väg 202:s roll kan komma att ändras till följd av den planerade utvecklingen i Mariestad, med bland annat batterifabriken.

Fortsatt planering och genomförande – avtal och tillstånd

Tillstånd krävs enligt 44 § väglagen (1971:948) för ledningar som är inom vägområdet och/eller korsar en statlig väg. Utöver tillståndet krävs ett avtal med Trafikverket för att få tillträde till vägområdet. Mer information om ansökan finner ni på Trafikverkets hemsida: Ansök om ledningsärenden inom vägområdet - Bransch (trafikverket.se).

Placeringen av stolpar, stag och ledningar vid väg ska följa Trafikverkets publikation 2017:227 ”Ledningsarbete inom det statliga vägområdet”.

Trafikverket vill också upplysa om att dispenstrafik kan behöva sökas. Om det gäller kommunöverskridande transporter så söks detta hos Trafikverket annars respektive kommun. Mer information hittar ni här: <https://bransch.trafikverket.se/for-dig-i-branschen/vag/Transportdispens>.

Påverkan på luftfarten

Uppförande av byggnader och andra föremål högre än 20 meter kan komma att påverka luftfarten. Samråd ska då ske med Luftfartsverket och Försvarsmakten. Blanketter och mer information hittas hos Luftfartsverket:

Sammanfattande bedömning

Under förutsättning att ovanstående synpunkter beaktas har Trafikverket inga ytterligare synpunkter på någon av ledningssträckningarna.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet. En detaljprojektering av ledningen är ännu inte utförd och exakt placering av ledningen finns inte ännu. Ellevio kan därmed inte uppge hur nära statliga vägar som ledningen kommer att placeras.

Ledningarna uppförs i ett brottsäkert utförande och därmed kan stolparna placeras närmare vägen än stolpens totalhöjd. Fortsatt dialog kommer att hålls med Trafikverket under detaljprojekteringen.

Nödvändiga dispenser och tillstånd kommer att sökas.

Luftfartsverket och Försvarsmakten ingår i detta samråd och har fått underlagsmaterial från Ellevio.

Försvaret har meddelat att de inte har något att erinra.

Vattenfall Eldistribution har meddelat att de inte har något att erinra.

VänerEnergi har meddelat att de inte har något att erinra. Dock förutsätter de att kostnader för eventuella åtgärder i VänerEnergis elnät till följd av 145 kV ledningen, täcks av Ellevio.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för synpunkterna. Ellevio kommer att ha fortsatt dialog med VänerEnergi för att diskutera eventuella åtgärder och kostnader.

Skogsstyrelsen har meddelat att de inte tar ställning till om verksamheten ska godkännas eller ej eller vilket av föreslagna alternativ som är bäst men upplyser om två nyckelbiotoper.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet. Ellevio har beskrivit de två nyckelbiotoperna i samrådsunderlaget (klass 2 respektive klass 3 enligt genomförd naturvärdesinventering) och kommer även att belysa dessa i kommande MKB där påverkan och planerade hänsynsåtgärder beskrivs.

3.4 Organisationer

Mariestads fågelklubb skriver att fågelskådare vet att det flyger förbi en hel del fåglar utmed Ymsens stränder, och speciellt hösttid sträcker det in en hel del individer av ganska många olika arter till sjöns norra del.

Fågelklubben anser att det är svårt att säga att en ny ledning strax norr om sjön avsevärt skulle störa dessa fåglar

Mariestads fågelklubb anser att det är ganska ok.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för synpunkterna. Ellevio tar med sig informationen i det fortsatta arbetet.

Mariestads friluftsklubb (MFK) skriver att Mariestads Friluftsklubb (MFK) bedriver bl.a. orienteringsverksamhet som innebär både arrangerandet av tävlingar och träningar i Mariestad med omgivningar.

Under 2023 har en kartkonsult på MFK:s uppdrag upprättat en ny orienteringskarta över ett skogsområde omedelbart norr om Törebodavägen (väg 202) innan man passerar sjön Ymsen om man kommer från Mariestad.

Aktuellt kartområde ligger inom utredningsområdet för kraftledningen, förslaget innebär att kraftledningen kommer att byggas i direkt anslutning till väg 202.

Om en utbyggnad sker enligt detta förslag har MFK ingen erinran mot denna sträckning.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för synpunkterna.

Ledningens exakt position avgörs i detaljprojekteringen men Ellevio förordar fortsatt den sträckning som förordades i samrådet.

Ymsens jaktskytteklubb skriver att

- Träd och övrig vegetation kan efter behov huggas under ledningen. Däremot ska en rida av lågväxande sly och buskar (2,5-3,0 meter) sparas ut med väg 202 för att bevara insynsskyddet.
- För banans säkerhet. Om all större växtlighet försvinner behöver det anläggas en skyddsvall mot väg 202. Diskuterades att vallen ska starta strax bakom klubbhuset och sträcka sig till den västra tomtgränsen precis söder om 80-metersbanans skjutvall. Anläggs mellan Jägerexamens avståndsbedömning och 80-meters inskjutningsbana. Anläggs inte vallen kan det bli svårt för föreningen att få förnyat tillstånd hos polisen för sin skytteverksamhet. Mått på vallen som diskuterades var en bas på 6 meter och en höjd på 3 meter med marginal för eventuella sättningar.
- Diskuterades även placering av stolpe. Ett förslag var att placera stolpen längs österut på fastighetens parkering i vinkeln mellan länsväg 2968 och länsväg 202. Skulle inkräkta ytterst lite på befintlig gräsyta.

Ett annat förslag var att placera stolpen öster om väg 2968 och intill väg 202 på den mark som tillhör angränsande jordbruksfastighet och som inte brukas. Det senare förslaget gynnar föreningen mest.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för synpunkterna.

Ytterligare utredning och kontakt kommer att ske under detaljprojekteringen.

3.5 Företag

Brodderuds bergtäkt skriver att i egenskap av verksamhetsutövare vid Brodderuds Bergtäkt, belägen på fastigheten Brodderud 3:18 lämnar de följande synpunkter på i samrådsförslaget föreslagen ledningsdragning:

Befintlig bergtäkt planeras i framtiden utvidgas österut, och framgent utsträcka sig till fastighetens östra gräns. Detta medför att kraftledningen med föreslagen sträckning endast kommer att befinna sig några 10-tal meter från tåkten. Då sprängning i en bergtäkt utförs som frisprängning, dvs utan täckning medför detta att viss risk för stenkast. Vidare skriver det att de inte kan hitta några normer eller rekommendationer för minsta säkerhetsavstånd mellan kraftledningar och bergtäkter, men efter samrådan med deras sprängningsentreprenör uppskattar de att detta säkerhetsavstånd bör uppgå till minst 500 m.

Brodderuds bergtäkt kan således inte förstå beskrivningen i samrådsunderlaget: *Den planerade ledningen bedöms därmed inte påverka bergtäktens verksamhet och eventuella utvidgning.* De bedömer tvärtom att den föreslagna sträckningen kan medföra omfattande inskränkningar pga. risken för skador på kraftledningen i samband med sprängning.

Brodderuds bergtäkt förordar därför att sträckningen av kraftledningen flyttas minst 500 m söder om den södra gränsen till Brodderud 3:18.

Alternativt att ledningen på den sträcka där den riskerar att försvåra tåktens verksamhet grävs ner.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet. Enligt gällande bestämmelser ska det inte finnas upplag av brännbara eller explosiva varor inom 100 m från en kraftledning.

Enligt de ansökningar om utvidgning av bergtåkten som lämnats in till länsstyrelsen går att utläsa att verksamheten ska expandera norrut och inte söderut mot väg 202.

I yttrande önskar verksamhetsutövaren ha ett skyddsavstånd om 500m. Väg 202 ligger ca 100 m från tåkten. Avståndet till vägen är kortare än det avstånd som den nya ledningen planeras på. Ett säkerhetsavstånd om 500 m bedöms inte som rimligt i detta fall.

3.6 Fastighetsägare och allmänhet

Fastighetsägare till Borrud 1:1 och Bromyr 1:6 skriver att det ska upprättas en bergtåkt norr om väg 202. Bergtåkten ska förse närområdet med diabas för att bygga vägar samt övrig ny infrastruktur. Fastighetsägarna undrar om det kommer gå att bedriva effektiv bergtåkt med den föreslagna ledningen.

Fastighetsägaren skriver vidare att på grund av bristen på bostäder i tåkten med etableringen av Volvos batterifabrik har området väster om Bruket (långåker) valts ut för etablering av bostäder. Fastighetsägaren ifrågasätter dragningen av ledningen enligt anvisat alternativ också med tanke på den eventuellt negativa påverkan på boendemiljön samt risk för magnetstrålning.

Fastighetsägaren skriver vidare att det är lämpligare att placera ledningen längs med befintliga elstolpar (dvs. enligt alternativ 3), främst för att ledningen då undviker skogen inom Borrud 1:1 som besöks av svamplockare hundägare lingonplockare mm.

Fastighetsägaren undrar om det eventuellt går att sätta den nya stationen i Korstorp intill 202 och dra ledningen längs 202 istället.

Ett annat förslag som fastighetsägaren presenterar är att gå över Fredsbergs mosse, norr om bergtåkten ”Bromyr 1:6” och vidare västerut.

I ett senare yttrande presenterar fastighetsägaren ett sträckningsalternativ som går runt sjön Ymsen på dess södra sida för att sedan ansluta till nya stationen i Korstorp. Fastighetsägaren menar att alternativet innebär mindre påverkan på den lokala miljön där människor dagligen rör sig.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet. Ledningen planeras norr om väg 202 vilket inte kommer hindra byggnation av bostäder inom området som pekas ut. Ellevio bedömer att kraftledningen och bergtäkten borde kunna samexistera på norra sidan om väg 202 med tanke på att ledningen kommer gå nära intill väg 202 och då bergtäkten ändå inte bör lokaliseras för nära vägen med tanke på vägens säkerhet och med tanke på fastighetsägarens planerade bostäder söder om väg 202.

I MKBn kommer motiveringen till valet av sträckning fördjupas.

Ellevio har tittat närmare på den föreslagna sträckningen söder om sjön Ymsen och finner den som sämre. Framst med hänsyn till boendemiljö och närheten till Tidandalen och dess stora förekomst av gäss. En sträckning söder om sjön Ymsen innebär att dubbelledningen kommer närmare fler bostäder än den i samrådet föreslagna sträckningen. Bland annat nära Jula samhälle. Totalt hamnar sju bostäder inom 100 meter från ledningssträckningen, i det förordade alternativet är det inga bostäder inom 100 meter. På sydöstra sidan av Ymsen följer sträckningen andra kraftledningar vilket innebär att det blir svårt att finna en passage förbi befintliga bostäder. Vid en sträckning enligt fastighetsägarens förslag finns även risk att Ellevios nya dubbelledning förhindrar Svenska kraftnäts ledningsprojekt.

Stationsplaceringen för station Korstorp är redan beslutad och byggnation har påbörjats. Vid beslut av stationsplaceringen har flera aspekter tagits hänsyn till, bland annat Volvos verksamhetsområde, närliggande bostadshus och anlagda groddammar.

Fastighetsägare till Assmundstorp 1:1 och Borrud 1:6 skriver att yttrandet gäller dragningen som berör fastigheterna som tillhör gården Assmundstorp.

Fastighetsägarna har lämnat ett förslag på ledningssträckning över deras fastigheter. Fastighetsägaren hänvisar till de förslag på anpassningar som han föreslog på walk and talk i december 2023.

Fastighetsägaren påpekar att övriga förslag inte skulle fungera bra för dem och särskilt inte alternativ 3 där kraftledningen är tänkt att gå längs den befintliga ledningen. De fundament och den 90 graders vinkelstolpe som skulle uppstå skulle då stå mycket oangeläget då det skulle bli ytterligare hinder utöver de stolpar för den befintliga kraftledningen. Stolparna skulle stå så att de hindrar odling på god åkerjord som också utgöra odlingshinder för kanske all framtid då det inte finns några naturliga åkerholmar som de kan stå intill.

Utöver det så finns det inga bra vägar fram till där ni behöver bygga fundamenten/stolparna, vilket skulle göra att ni behöver bygga vägar på en styv och kladdig lera vilket både skulle vara svårt och även förstöra stora mängder åkermark.

Fastighetsägaren önskar att Ellevio tar en överårig gran i beaktning som står precis i gränsen mellan fastigheten "Töreboda Kvarntorp 1:1" och "Töreboda Borrud 1:1".

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet. Ellevio har valt en sträckning som baseras på de önskemål som lyftes i samband med walk and talk.

Ellevio bedömer i nuläget att det blir svårt att undvika granen.

Fastighetsägaren till Bäck 2:7 har följande frågor:

1. Vad är intrångsersättningen?
2. Nedgrävning av ledning; ekonomiskt inget problem. Övriga problem?
3. Ledningen dras på mycket vattensjuka marker. Är det verkligen genomförbart?
4. Ledningen passerar vid Fredsbergs mosse ett schakt som var Töreboda kommuns soptipp när väg 202 byggdes.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för inkomna frågor.

1. Principerna för intrångsersättningen beskrevs i samrådsunderlaget. Ersättningen för respektive fastighet beräknas efter en intrångsvärdering som utförs under detaljprojekteringen.
2. En nedgrävning av ledningen är inte aktuellt. En förklaring till det ges i samrådsunderlaget.
3. Enligt Skogsstyrelsens karta som beskriver mark- och terrängförhållanden och var det finns blöta områden är det främst söder om Fredsbergs mosse som det är vattensjukt. Här kommer pålning behövas. Det är en vedertagen metod vid blöta marker.
4. Ellevio tackar för informationen.

Fastighetsägare till Erikstorp 2:1 skriver att istället för de alternativ som presenterats, förordar de främst 1 nedan, därefter 2.

1. Att gräva ner kraftledningen. Detta för att det ger minst påverkan på området där det både finns produktiv jordbruks- & skogsmark och rikt friluftsliv.
2. Det förordade alternativet som Ellevio föreslagit, att det passerar vår mark där det är som smalast.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för inkommet yttrande. Ellevio har valt att gå vidare med ett alternativ där centrum av ledningsgatan passerar fastigheten där det är som smalast.

Fastighetsägarna till Bäck 3:6 med flera skriver:

Fastighetsägarna önskar att dragningen görs via den norra sidan av väg 202. Den sidan ligger Natura-2000 men fastighetsägarna vill att Ellevio gör en ordentlig kontroll med Länsstyrelsen om det finns en möjlighet att lägga ledningen på den norra sidan. Alternativt gräva ner den.

Det finns en remsa med skog innan mossen längs vägen och att man använder den till ledningen. Där räcker det att ta 40 meter in på mossen. 40 m har fastighetsägaren fått i uppgift att Ellevio behöver.

Skulle ledningen dras på den södra sidan, så har redan VänerEnergi dragit en ledning längs vägen 202, då blir det först 10 meter, och sen dessa 40 meter. Intrånget kommer då att bli 50 m in på mark mot gården. Vidare skriver fastighetsägaren att skogen är som ett skydd från biltrafiken mot gården och det lär ju inte bli mindre trafik nu mellan Töreboda och Mariestad.

Vidare mot gården kommer utloppsdiket från marker upp i Bäck och närliggande. I det diket finns många arter och många fåglar som håller till. Vi har haft upp till 16 örnar som tar fisk i diket. Naturlivet är fint här. Även på denna sida finns mossmark.

Bäst skulle det vara att det dras en rak linje från Bäckskogen och direkt över 202 på den norra sidan, det blir mer samlat. Lite närmare de 2 vindkraftverk som finns och ägs av Kråkvind AB. Fastighetsägaren tror att de var på 20 år och att det inte är så många år kvar.

Fastighetsägaren har skickat med flygfoton på dragningen vid badplatsen vid väg 202.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för inkommet yttrande. Ellevio har föreslagit en sträckning söder om väg 202 för att inte beröra Natura 2000-område norr om vägen. Ellevio har tagit upp frågan med Länsstyrelsen och de har varit väldigt tydliga med att det inte är ett tänkbart alternativ att gå in i Natura 2000-området när det går att gå utanför.

Ledningen korsar väg 202 och går västerut norr om vägen i höjd med badplatsen och bedöms inte påverka badplatsen.

Det har gjorts inventeringar av örn och naturvärdesinventering i området.

En motivering till teknikvalet ges i samrådsunderlaget och kommer även beskrivas i kommande MKB.

Ellevio har kontakt med VänerEnergi om den nya ledningen. Bedömningen är att det inte krävs en bredare ledningsgata söder om väg 202 än på övriga sträckor.

Fastighetsägaren har önskat ytterligare en träff på plats med Ellevio, vilket har bokats in.

Närboende i Bäck, Töreboda kommun, har lämnat följande synpunkter:

Familjen är förstående till att utbyggnad av elnätet krävs men ställer sig frågande till den förordade sträckningen. Sträckningen över åkermarken öster om Ymsen och norr om Bäck anser de påtagligt inkräktar på landskapsbilden.

Familjen undrar om en alternativ sträckning som skulle gå från Gustavsberg och norrut, öster om Äskekärr, fram till väg 202 och därefter följa södra sidan av väg 202 västerut. De upplever att denna sträckning påverkar färre boende, "göms" av mer vegetation och skog samt att man följer befintlig infrastruktur i större utsträckning.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för inkommet yttrande.

Ellevio har studerat det föreslagna alternativet och bedömt att det inte är att föredra framför Ellevios förordade sträckning. Det föreslagna alternativet riskerar att påverka framtida planer på bebyggelse som berörd fastighetsägare och Töreboda kommun aviserat om och alternativet går närmare ett bostadshus (ca 100 meter jämfört med ca 200 meter i förordat alternativ). Därtill bedöms alternativet försvåra en eventuell framtida utbyggnad av väg 202 i och med att ledningen går en längre sträcka längs med väg 202 (ca 1,8 km längre). Vidare är alternativet totalt 1,2 km längre och innehåller fler vinklar vilket försvårar byggnadstekniskt.

4 Kompletterande samråd

Vid samrådet var det inte beslutat var Svenska kraftnäts nya stamnätsstation söder om Töreboda kommer lokaliseras. Det är fortfarande inte helt bestämt, men Svenska kraftnäts lokaliseringsutredning har kommit längre och området för Svenska kraftnäts nya station har flyttats ca 1,5 km söderut.

Detta innebar att Ellevio förlängde sitt sträckningsförslag mellan Ängels mosse och det nya stationsområdet.

Med anledning av den ändrade sträckningen genomfördes ett kompletterande samråd under tiden maj-augusti 2024.

Samrådsrets

Fastighetsägare som antogs bli berörda inbjöds till samråd. I Tabell 2 Tabell 1 samrådsparter i det kompletterande samrådet och när de inkommit med ett yttrande.

Tabell 2. Samrådsparter i det kompletterande samrådet

Myndigheter	Inkom med svar
Länsstyrelsen Västra Götalands län	2024-06-10
Töreboda kommun	-
Svenska kraftnät	2024-06-03
Organisationer	
LRF	Inget skriftligt yttrande inkom under samrådet.
Västergötlands Ornitologiska Förening	2024-06-20
Företag	
Vattenfall Eldistribution AB	2024-05-03
Fastighetsägare och allmänhet	
Fastighetsägare till Nyrud 1:6	2024-06-10
Fastighetsägare till Nyrud 1:8, Nyrud 1:9	2024-06-08
Fastighetsägare till Hallansberg 3:6	2024-06-08
Stenkälla 3:21	-
Trästena 1:6	-
Klockarjorden 1:1	-
Hallansberg 3:10	-
Stenkälla 3:20	-
Svarvaretorpet 2:3	-
Hallansberg 4:1	-
Hallansberg 4:2	-
Bresäter 2:3	-

Yttranden har inkommit från Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Svenska kraftnät, Vattenfall Eldistribution AB samt tre yttranden från fastighetsägare.

4.1 Länsstyrelsen

Länsstyrelsen i Västra Götalands län skriver:

Ur naturvårdssynpunkt kan samrådsunderlaget ligga till grund för fortsatt planering. Ur naturvårdssynpunkt är samlokalisering med befintliga ledningsgator och ledningsstråk i regel att föredra framför att anlägga helt nya ledningsstråk som medför barriäreffekter och fragmentisering.

Länsstyrelsen har inget att erinra vad gäller påverkan på Ängels mosse.

Natur

Det kompletterande samrådet berör inte några skyddade områden. Länsstyrelsens tidigare synpunkter från förra samrådet gäller även för det utökade området. Länsstyrelsen anser därför att påverkan på skyddade fågelarter längs sträckningen behöver studeras närmare och konsekvensbeskrivas. Påverkan avseende flygvägar till och från Ymsen för arter som nyttjar sjön för födosök och som är känsliga för kollisioner med kraftledningar, som havsörn, måste beaktas. Principerna i Naturvårdsverkets vägledning om elnätens påverkan på fåglar (utgiven december 2023) bör följas.

Markavvattning

Det finns ett markavvattningsföretag *Nyruds dikningsföretag av år 1932* inom det nya markerade utredningsområdet. Det är viktigt att fundament och annat tillhörande ledningen inte anläggs så att markavvattningsföretagen blir hindrade att utföra underhåll på sina vattenanläggningar.

Arkeologi

Länsstyrelsen kommer efter utförd arkeologisk utredning bedöma om eventuella vidare arkeologiska åtgärder.

Länsstyrelsen vill upplysa om att det är felaktigt att benämna fornlämningar som "kulturlämningar". I underlaget bör skillnad på kulturhistoriska lämningar och fornlämningar tydliggöras. Även bedömningar gällande lämningar bör uppdateras då kulturhistoriska lämningar och fornlämningar har olika skydd i olika lagstiftningar.

Riksintresse Försvarmaktens MSA-område

Område för ledningssträckning ligger inom Försvarmaktens påverkansområde för MSA-område. Länsstyrelsen vill upplysa nätägare om att inom MSA-område ska alla höga objekt remitteras Försvarmakten för bedömning av påtaglig skada på riksintresse för totalförsvarets militära del.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet.

Ellevio samlokaliserar dubbelledningen med annan infrastruktur där så är möjligt.

Natur

Ellevio följer principerna i Naturvårdsverkets vägledning om elnätets påverkan på fåglar.

Markavvattning

Under detaljprojekteringen av ledningen kommer markavvattningsföretag att beaktas.

Arkeologi

Ellevio kommer att ansöka om en arkeologisk utredning etapp 1 för vald sträckning. Ellevio är medveten om skillnaden mellan kulturhistorisk lämning och fornlämning och kommer tydliggöra vad som är vad i MKB:ns kartor.

Riksintresse Försvarsmaktens MSA-område

Ellevio har tidigare samrått med Försvaret.

4.2 Övriga myndigheter

Svenska kraftnät

Svenska kraftnät har inga synpunkter.

Vattenfall Eldistribution

Vattenfall Eldistribution har inget att erinra.

4.3 Organisationer

Västergötlands Ornitologiska Förening skriver att:

Där ledningen börjar finns ett havsörnsbo som ligger relativt nära den planerade ledningsdragningen. Om boet är bebott när ledningsarbeten kommer att utföras, skulle vi önska att sådana arbeten i detta område undviks under häckningsperioden.

Ymsen är en viktig övernattningsplats för sädgäss. Dessa och även andra gäss stäcker ut respektive in i Ymsens norra ände och flyger tvärs den planerade ledningsdragningen. Ledningarna bör därför i detta område förses med påflygningskydd.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet.

Havsörnsboets lokalisering ska verifieras för att därefter bestämma behov av tidsrestriktion för byggnation.

Dubbelledningen kommer att förses med fågelavvisare på den del som passerar norra Ymsen.

4.4 Fastighetsägare och organisationer

Fastighetsägarna Hallansberg 3:6 motsätter sig ledning nära deras hus med tanke på magnetfält och ljud.

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet.

Den nya dubbelledningen kommer inte att hamna nära fastigheten. Avståndet blir ca 550 meter.

Fastighetsägarna till Nyrud 1:8, Nyrud 1:9 ställde frågor:

1. Vad är tidsplanen för byggarbeten i vårt område?
2. Vilka arbeten planeras direkt på vår fastighet? (1:9 och 1:8)
När kommer dessa att börja? (platsen för kraftledningen och fiberledningen är redan markerade)
3. Vilka skogsområden kommer att tas bort runt vår fastighet?
4. Ska den nya kraftledningen gå tvärs över vår fastighet eller i närheten?
5. Var är den exakta platsen för nya stationsområdet?

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet.

1. Avverkning för dubbelledningen Stenkälla-Korstorp kommer tidigast påbörjas under slutet av 2026.
2. Inga arbeten planeras på fastigheterna
3. Avståndet mellan fastigheten och området för stamnätsstationen (och ledningar) klarläggs när Svenska kraftnät beslutat om stationens exakta placering.
4. Den nya dubbelledningen ska inte gå över eller i närheten av fastigheten. Avståndet mellan fastigheterna och ledningen blir ca 300 meter.
5. Den exakta platsen för stationsområdet är inte fastslagen än. Ellevio hänvisar till Svenska kraftnät i denna fråga.

Fastighetsägarna till Nyrud 1:6 uttrycker oro för exponeringar av elektriska fält från elledningar, värdet på egendomen (värdeminskning).

Fastighetsägarna skriver även i sitt yttrande att naturen påverkas av närheten av elledningar. ”Vi har ett rikt fågelliv (örnar som häckar) i närområdet som kan ta samma skada som människor av en elledning och av magnetfältet. Det är därför viktigt att vara medveten om potentiella risker och konsekvenser av att ha en elledning i närheten av ens bostad och att agera för att skydda både människor, djur och naturen för dess skadliga effekter.”

Ellevios bemötande

Ellevio tackar för yttrandet.

Den nya dubbelledningen ska inte gå i närheten av fastigheten och fastigheten kommer inte att exponeras för förhöjda magnetfält från dubbelledningen. Avståndet mellan fastigheten och ledningen blir ca 300 meter.

Naturvärdesinventeringar har genomförts för området och försiktighetsåtgärder kommer att genomföras. Detta beskrivs i kommande MKB och i den miljöplan som följer med från detaljprojektering till entreprenad.